

elsősorban 19-es professzor kollégáira és a közben fölbukkant második Nyugat-nemzedék tagjaira alapozva, de erre engedélyt nem kapott. Ahogy Németh László írja az Ember és szerepben, Osvát halálhíre éppen akkor érte, amikor Babitscsal és Sárközivel új folyóirat szükségességén töprengtek.

Mindenesetre a húszas évek második felére a magyar irodalompolitikai színtérre új orgánumok léptek. A Magyar Szemle, a Napkelet, az Erdélyi Helikon, a Korunk, a Századunk, a Társadalomtudomány, a Magyar Írás, az avantgarde számos hazai és szomszéd állambeli rövid életű kísérletéről nem is szólva, ha nem is jelentett vetélytársat a Nyugatnak, mindenesetre elvonta tőle és megosztotta az erőket, különösen ami a feltörő új tehetségeket illeti. Móriczot a „nemzeti koncentráció” és az „új magyar optimizmus” jelszavaival csaknem népfrontjellegű egyesítésére gondolt a szellemi erőknek. Bármilyen anyagi fölerősődéssel indult is a Nyugat 1929—30 fordulóján, a nagylétszámú új író közül többnyire csak bemutatkozásra vagy névjegyleadásra telt, korlátozott terjedelméből.

Bármennyire nagy súlya volt is Móriczknak és Babitsnak, a támadások pergőtüze érte mindkettőjüket jobbról és balról egyaránt. Babitsnak Szabó Dezső, Kassák és József Attila emlékezetes gúnyiratai ásták alá tekintélyét, Móricz ellen pedig a nemzeti egységet hirdető írásai miatt támadtak. Pedig mindketten elvi állásfoglalásaik életművükben is kimagasló remekeit írták éppen ezekben az években. Móricz legjelentősebb hosszabb irodalmi és történelmi tanulmányait közölte. Bethlen Gábor, Kossuth, Görgey, Bornemisza Péter, Katona, Arany, Ady, Tóth Árpád portréi a magyar esszéírás kimagasló remekei. Babits ekkoriban alkalmazza a magyar gyakorlatra az első világháború korabeli pacifizmusból és 18—19-es radikalizmusából továbbbélő nézeteit.

Móricz három évi Nyugat-szerkesztőségéről 1933. február 7-én mondott le. Vagyis egy héttel Hitler uralomrajutása után és egy héttel a Rajk-féle értelmiségi kommunista szervezkedés rendőrségi meghiúsítása előtt. Annak a világválság dacára liberális légkörnek a magyar politikai életben ezzel vége volt.

CSIKÓS ANDRÁS RAJZA